

Eesti julgeolekupoliitika anno 2003

2003. aasta oli Eesti julgeolekupoliitika jaoks murranguline. Alates taasiseseisvumisest on Eesti unistanud oma iseseisvuse ja julgeoleku kindlustamisest Euroopa Liidu ja NATO liikmelisusega. Kui Euroopa Liit hakkas lihtsalt unistuse ja abstraktse lootuse asemel konkreetsemat kuju võtma juba 1997. aasta suvel Euroopa Komisjoni soovitusel kutsuda Eesti liitumisläbirääkimistele, siis NATO püsis veel kaua vaid unistusena, mille täitumine paistis olevat võimalik paljude aastate, kui mitte aastakümnete pärast. Jää hakkas liikuma 2001. aastal. Jaanuaris soovitas prominentne USA senaator Jesse Helms selgesõnaliselt NATOl kutsuda liikmeks Balti riike, juunis ütles USA president George Bush oma kuulsas Varssavi-kõnes: "Me ei tohi enestelt küsida, kui vähesega meil on võimalik pääseda, vaid kui palju me saame teha Euroopa vabaduse ja julgeoleku kindlustamiseks!" Julgeoleku- asjatundjatele ning NATO laienemisega seotud inimestele peitus siin selge sõnum – NATO tähtsaim liige ja otsustaja, USA, on kindlalt Balti riikide NATOsse kutsumise teel.

Praha tippkohtumisel 21. novembril 2002. aastal esitas NATO Bulgaariale, Eestile, Leedule, Lätile, Rumeeniale, Slovakkiale ning Sloveeniale kutse liitumisläbirääkimistele. Lühikesed, kuid intensiivsed läbirääkimised lõppesid 2003. aasta märtsis ning 26. märtsil kirjutasid NATO liikmesriigid ühinevate riikide välisministrite juuresviibimisel pidulikult alla liitumisprotokollidele. See avas tee meie liikmelisuse viimasele etapile – protokollide ratifitseerimisele liikmesriikides ning seejärel Põhja-Atlandi Lepingu ratifitseerimisele liitujate parlamentides. Kaua kättesaamatuna tundunud unistus – Eesti liikmelisus NATO – saab tõeks pärast meiepoolsete ratifitseerimiskirjade deponeerimist Washingtonis, mis toimub tõenäoliselt 2004. aasta aprillis.

Võib öelda, et sellega algab Eestile julgeolekupoliitiliselt uus ajajärk. Saab ju meie iselemine sellest hetkest tõsiseima kindlustaja, maailma kõigi aegade edukaima julgeoleku- ja kaitseliidu NATO lepingu artiklist 5 pärit kaitsegarantii. Kuid samas peame olema ka valmis sellesse organisatsiooni kuulumisega kaasnevate kohustuste täitmiseks.

Need kohustused on erinevad neist, mida kujutasime ette NATOga liitumise eesmärki püstitades. Maailm anno 2003 ei ole enam maailm anno 1993, nagu ka NATO anno 2003 ei ole enam NATO anno 1993. NATO, millega liitume, on loomulikult säilitanud oma põhi-eesmärgi liikmete ühise kaitse organisatsioonina, kuid üha suurema osa NATO tegevusest moodustavad nn NATO piiride välised operatsioonid – kriiside reguleerimine ja ennetus, rahutagamise ja -loomisoperatsioonid ning mõistagi võitlus rahvusvahelise terrorismiga.

11. september 2001 demonstreeris maailmale ehmatavalt selgelt, et uuel sajandil puutume kokku tundmatute, peidetud ja salakavalate ohtudega. Veel mõne aasta eest elasid nii Eesti kui ka Euroopa maailmas, kus meie julgeolekuohud olid mitmes mõttes meie naabruskonnaga defineeritavad, paljudele arusaadavad ja meie enda käitumisest rohkem mõjutatavad. Uue sajandi ohud on globaalsed. Pole vist liialdus väita, et 21. sajand algas

KOLMEMÕOTMELINE ÕHUSEIRE PRIMAARRADAR VÕIMALDAB NÄHA LIIKUVAT OBJEKTI 450 KILOMEETRI KAUGUSELT

KOLM ENDIST: NATO PEASEKRETÄR, EESTI PRESIDENT JA VÄLISMINISTER TALLINNAS 24. MÄRTSIL 2003

AFGANISTANIST MISSIOONILT NAASNUD POMMIKOERAD FILL JA STELLA

“Saab ju meie iseolemise sellest hetkest tõsisema kindlustaja, maailma kõigi aegade edukaima julgeoleku- ja kaitseliidu NATO lepingu artiklist 5 pärit kaitsegarantii.”

SVEN JÜRGENSON
ASEKANTSLER JULGEOLEKUPOLIITIKA KÜSIMUSTES

JALAVÄERÜHM ESTPLA IRAAGIS PATRULLIMAS, AUGUST 2003

IRAAGIST MISSIOONILT SAABUNUD EESTI SÕDURID 19. DETSEMBRIL 2003

seisuga, kus Eesti ja Saksamaa, Soome ja USA, Pakistan ja Austraalia on nii mõneski mõttes sarnases julgeolekupoliitilises olukorras. Meid kõiki ohustavad ühed ja samad

petlikud ja raskesti defineeritavad, riigipiire ületavad, näotud ja rassitud, sõjaväevormita ning aadressita uued ohud.

Me peame olema valmis osalema 21. sajandi globaalsete julgeolekuriskide lahendamisel. Meie sõjavägi peab olema valmis lisaks oma riigi kaitsmisele osalema järjest aktiivsemalt ka rahvusvahelistes kriisikolletes. Sõjaväe reformimine NATO standarditega vastavusse viimisel, roteerumisvõimeliste ja mobiilsete üksuste loomine, õhuseire ja -turbe võimekuse arendamine, see kõik on pikaajaline ja tõsine pingutus, mis ei alanud ega ka lõppe NATOsse pääsemisega. Eestis on mõistetud, et NATOga liitumiseks tehtud pingutused ja kulutused ei ole asjaks iseeneses, tüütu kohustus, vaid need on ka sammud Eesti enda kaitsevõime ja julgeoleku tõstmiseks. Igakuised arvamusküsitlused on näidanud, et Eestis valitseb pikaajaline ja tugev toetus meie NATO liikmelisusele ning ka kaitsekulutuste NATO ligikaudsel keskmisel, kahel protsendil sisemajanduse koguproduktist, hoidmisele.

Eesti osalus rahvusvahelistes operatsioonides on olnud tõhus ja peab kindlasti jätkuma. Olgu siis sõdurid või lennujuhid, arstid või pommikoerad, demineerijad või politseinikud, rahualvajad või päästjad, kõigi nende tegevus suurendab julgeolekut maailmas ja kindlasti ka Eestis. Meie osalus ei saa kunagi olla suur absoluutarvudes, meil ei hakka olema tankibrigaade ega võimsat lennuväge, kuid seda meilt ei oodatagi. Eesti on tõestanud valmisolekut NATO liikmelisusest tulenevate kohustuste täitmiseks. Eestit usutakse ja usaldatakse, Eestiga arvestatakse. Ja seda usaldust peame hoidma.

Sven Jürgenson

asekantsler julgeolekupoliitika küsimustes